

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ενότητα #4: ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΑΓΟΡΩΝ

Διδάσκων: Μανασάκης Κωνσταντίνος
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Τα κείμενα και τα διαγράμματα της παρουσίασης έχουν ληφθεί από το σύγγραμμα:

Gregory Mankiw, Mark Taylor: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Με αναφορά στις Ευρωπαϊκές Οικονομίες. Μετάφραση: Ανδριάννα Σακκά, Επιμέλεια: Θεόδωρος Λιανός. Copyright © 2011 Εκδόσεις GUTENBERG.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης Creative Commons και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

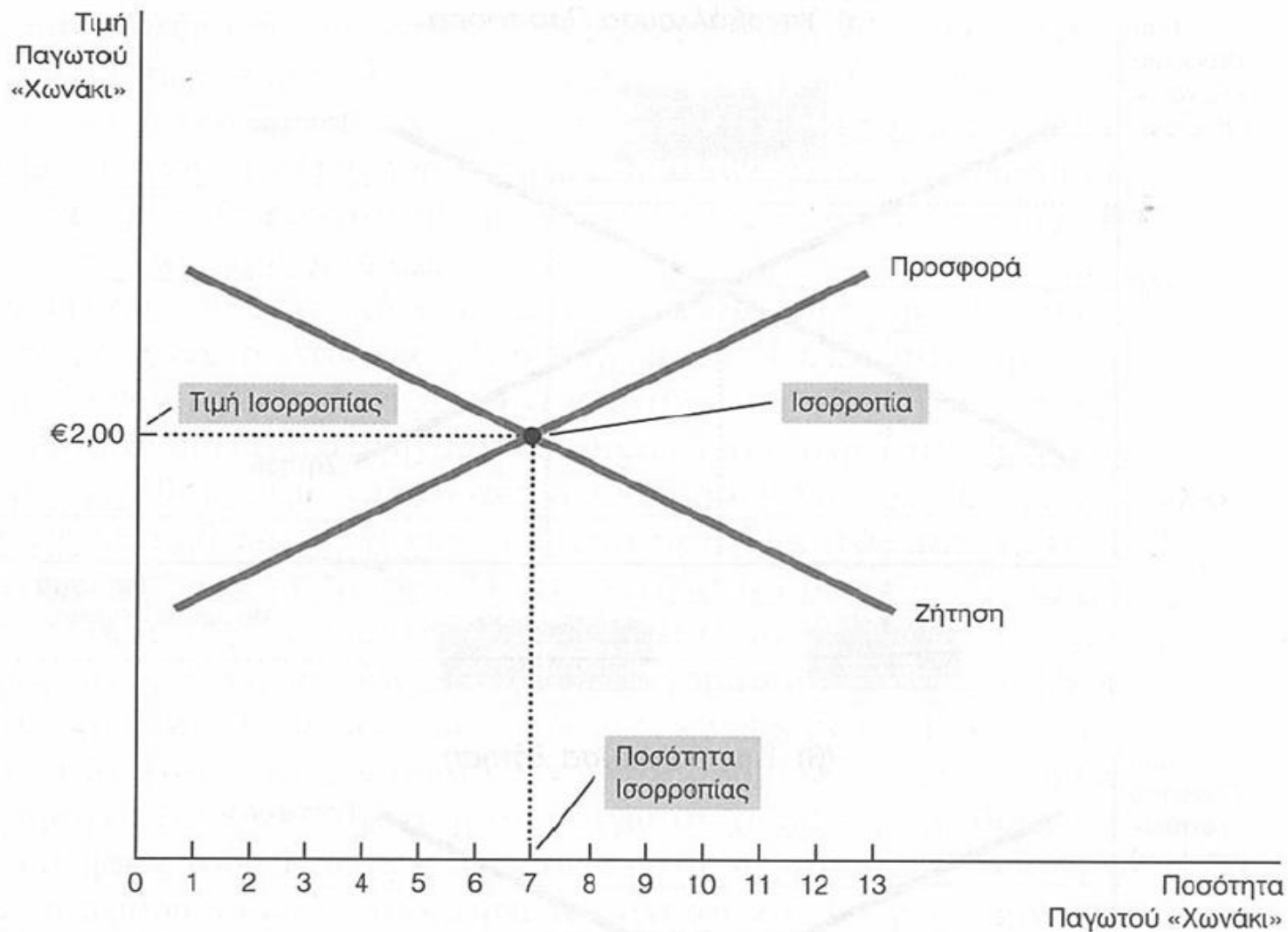

Προσφορά και Ζήτηση μαζί

Υπάρχει ένα σημείο στο οποίο τέμνονται οι δυο καμπύλες - το σημείο αυτό ονομάζεται **ισορροπία της αγοράς**. Η τιμή στην οποία τέμνονται οι δυο αυτές καμπύλες ονομάζεται **τιμή ισορροπίας** και η ποσότητα ονομάζεται **ποσότητα ισορροπίας**.

Στην τιμή ισορροπίας η ποσότητα του αγαθού που οι αγοραστές είναι πρόθυμοι και ικανοί να αγοράσουν είναι ίση ακριβώς με την ποσότητα που οι πωλητές είναι πρόθυμοι και ικανοί να πωλήσουν.

Ας εξετάσουμε τι συμβαίνει όταν η τιμή αγοράς δεν είναι ίση με την τιμή ισορροπίας.

⇒ Η ισορροπία επιτυγχάνεται εκεί όπου τέμνονται οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης. Στην τιμή ισορροπίας η προσφερόμενη ποσότητα είναι ίση με τη ζητούμενη ποσότητα. Εδώ η τιμή ισορροπίας είναι 2 ευρώ: Σε αυτή την τιμή προσφέρονται 7 παγωτά «χωνάκι» και ζητούνται επίσης 7 παγωτά «χωνάκι».

ΣΧΗΜΑ 4.8 Η Ισορροπία της Προσφοράς και της Ζήτησης

Προσφορά και Ζήτηση μαζί

Ας υποθέσουμε ότι η τιμή αγοράς είναι πάνω από την τιμή ισορροπίας. Υπάρχει **πλεόνασμα** του αγαθού: οι πωλητές δεν μπορούν να πωλήσουν όλη την ποσότητα που ήθελαν στην επικρατούσα τιμή. Η κατάσταση αυτή ονομάζεται **υπερβάλλουσα προσφορά**.

Όταν υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά **οι τιμές που μειώνονται αυξάνουν τη ζητούμενη ποσότητα και μειώνουν την προσφερόμενη ποσότητα**. Οι τιμές εξακολουθούν να μειώνονται έως ότου η αγορά φθάσει σε κατάσταση ισορροπίας.

Προσφορά και Ζήτηση μαζί

Ας υποθέσουμε ότι η τιμή αγοράς είναι κάτω από την τιμή ισορροπίας. Υπάρχει **έλλειψη** του αγαθού: οι καταναλωτές δεν μπορούν να αγοράσουν την ποσότητα που θα ήθελαν στην επικρατούσα τιμή. Η κατάσταση αυτή ονομάζεται **υπερβάλλουσα ζήτηση**. Όταν εμφανίζεται υπερβάλλουσα ζήτηση, καθώς η τιμή αυξάνεται, η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται, η προσφερόμενη ποσότητα αυξάνεται και η αγορά κινείται και πάλι προς την ισορροπία.

Το πόσο γρήγορα, όμως, θα επιτευχθεί η ισορροπία διαφέρει από αγορά σε αγορά ανάλογα με το πόσο γρήγορα προσαρμόζονται οι τιμές. Στις περισσότερες ελεύθερες αγορές, όμως, τα πλεονάσματα και οι ελλείψεις είναι μόνο προσωρινές καταστάσεις, επειδή οι τιμές κινούνται τελικά προς το επίπεδο ισορροπίας τους.

Προσφορά και Ζήτηση μαζί

Όταν κάποιο γεγονός μετατοπίσει μια από τις καμπύλες, η ισορροπία στην αγορά μεταβάλλεται. Η ανάλυση μιας τέτοιας μεταβολής ονομάζεται **συγκριτική στατική**, επειδή εμπεριέχει τη σύγκριση μιας παλαιάς με μια νέα κατάσταση ισορροπίας.

Όταν αναλύουμε με ποιον τρόπο ορισμένα γεγονότα επηρεάζουν την αγορά, ακολουθούμε τα εξής τρία βήματα:

Πρώτον, εξετάζουμε αν το γεγονός μετατοπίζει την καμπύλη προσφοράς, την καμπύλη ζήτησης ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, και τις δυο.

Δεύτερον, εξετάζουμε αν η καμπύλη μετατοπίζεται προς τα δεξιά ή προς τα αριστερά.

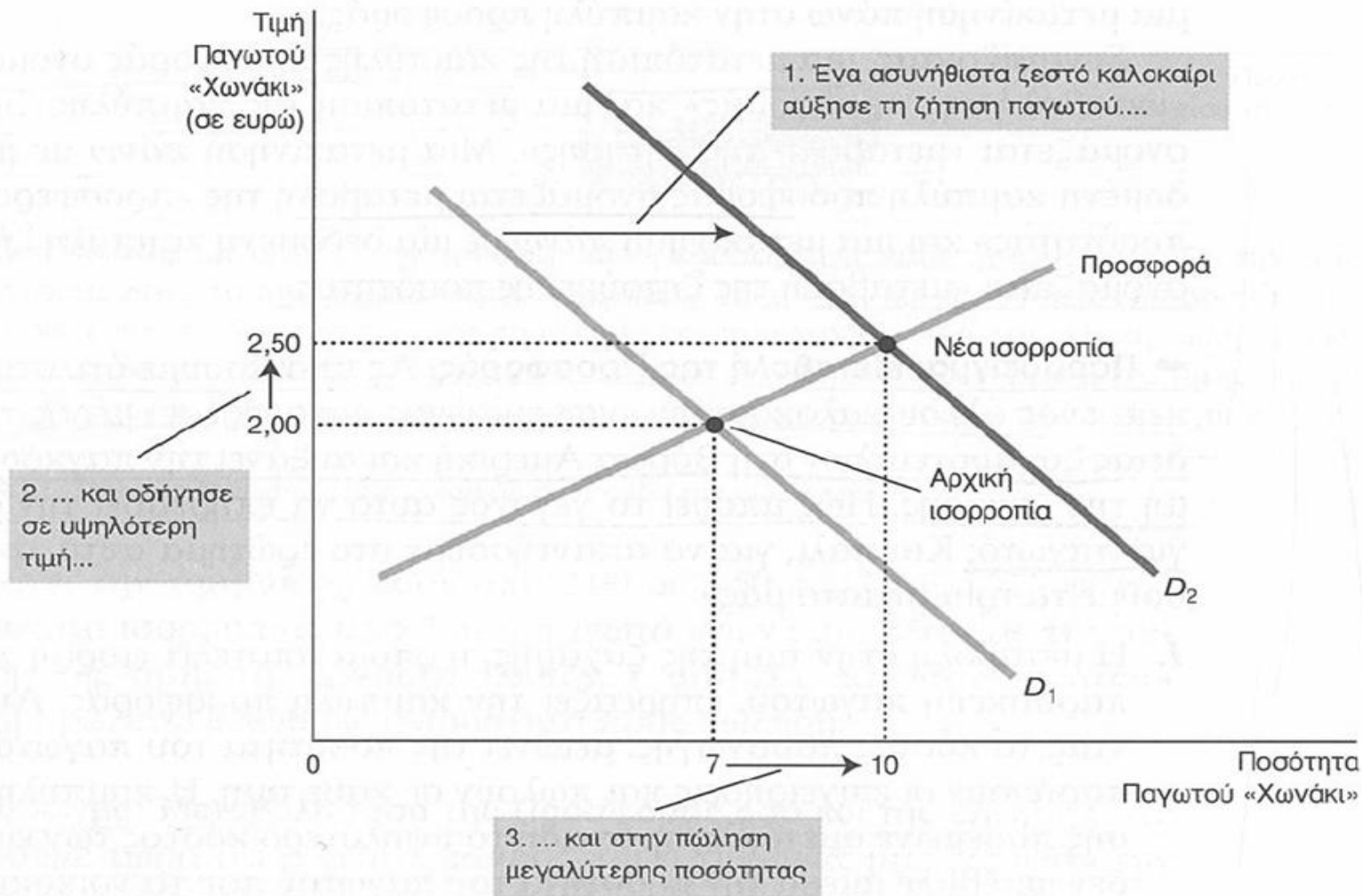
Τρίτον, χρησιμοποιούμε το διάγραμμα προσφοράς και ζήτησης για να συγκρίνουμε την παλαιά με τη νέα ισορροπία, που δείχνει πώς η μετατόπιση αυτή επηρεάζει την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας.

Προσφορά και Ζήτηση μαζί

⇒ **Παράδειγμα: Μεταβολή της Ζήτησης**

Έστω ότι ένα καλοκαίρι ο καιρός είναι πολύ ζεστός. Πώς μπορεί το γεγονός αυτό να επηρεάσει την αγορά παγωτού;

Μια μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς ονομάζεται «μεταβολή της προσφοράς» και μια μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης ονομάζεται «μεταβολή της ζήτησης». Μια μετακίνηση **πάνω** σε μια δεδομένη καμπύλη προσφοράς ονομάζεται μεταβολή της «προσφερόμενης ποσότητας» και μια μετακίνηση **πάνω** σε μια δεδομένη καμπύλη ζήτησης ονομάζεται «μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας».

⇒ Ένα γεγονός που αυξάνει τη ζητούμενη ποσότητα, σε κάθε τιμή, μετατοπίζει την καμπύλη ζήτησης προς τα δεξιά. Τότε και η τιμή ισορροπίας και η ποσότητα ισορροπίας αυξάνονται. Εδώ, ένα ασυνήθιστα ζεστό καλοκαίρι έκανε τους αγοραστές να ζητούν περισσότερο παγωτό. Η καμπύλη ζήτησης μετατοπίστηκε από D_1 σε D_2 και, έτσι, η τιμή αυξήθηκε από 2,00 σε 2,50 ευρώ, ενώ η ποσότητα ισορροπίας αυξήθηκε από 7 σε 10 παγωτά «χωνάκι».

ΣΧΗΜΑ 4.10 Πώς μια Αύξηση στη Ζήτηση Επηρεάζει την Ισορροπία

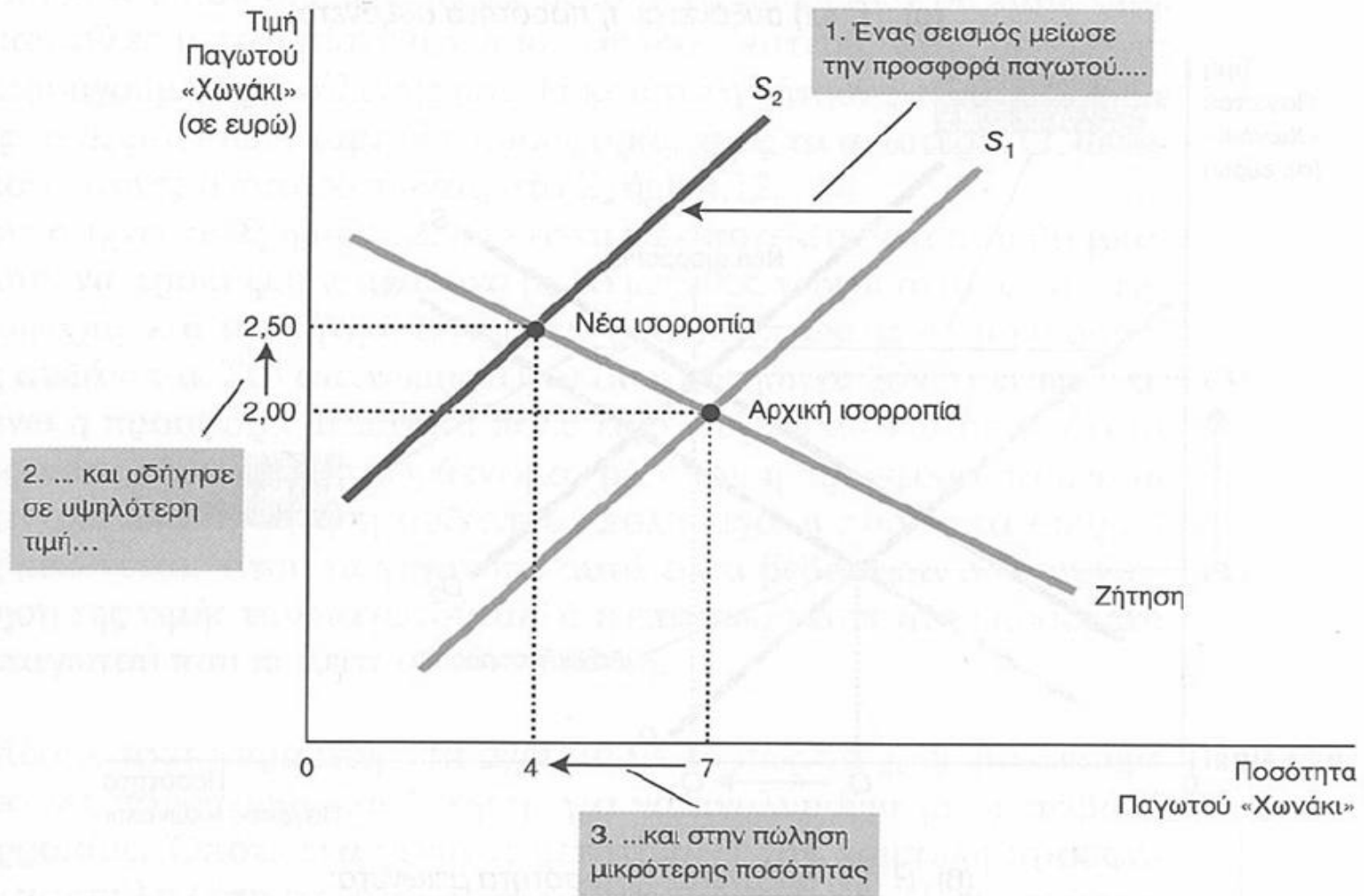
Προσφορά και Ζήτηση μαζί

⇒ Παράδειγμα: Μεταβολή της Προσφοράς

Ας υποθέσουμε ότι στη διάρκεια ενός άλλου καλοκαιριού, ένας τυφώνας καταστρέφει μέρος της σοδειάς ζαχαρότευτλων στη Βόρεια Αμερική και αυξάνει την παγκόσμια τιμή της ζάχαρης. Πώς μπορεί το γεγονός αυτό να επηρεάσει την αγορά για παγωτό;

⇒ Παράδειγμα: Μεταβολή τόσο της Προσφοράς όσο και της Ζήτησης

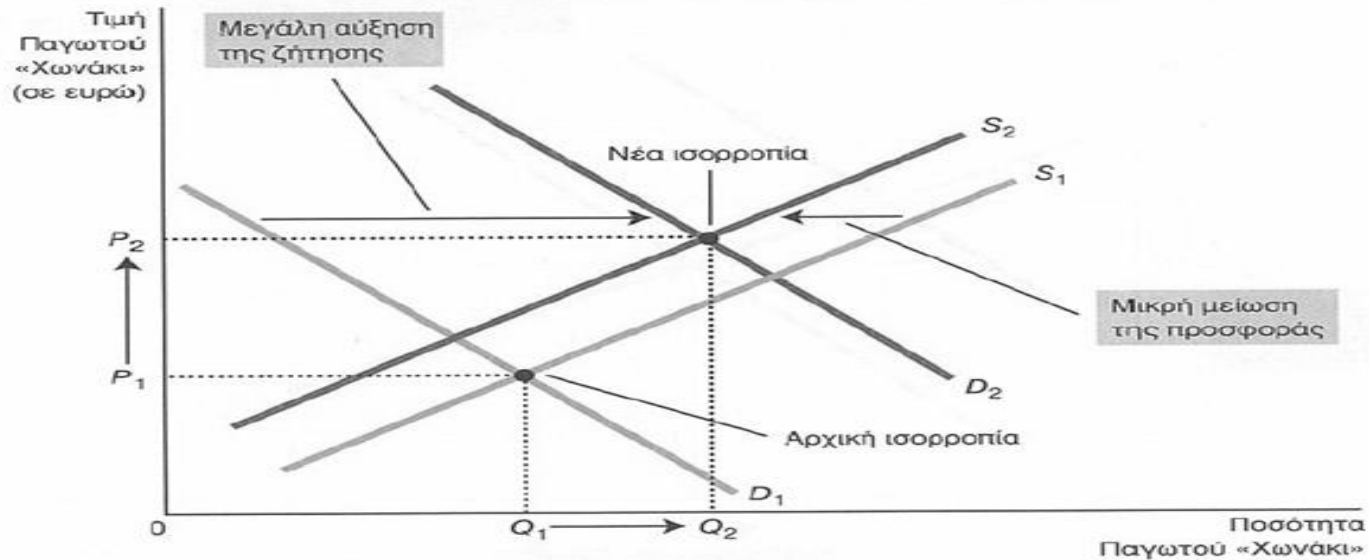
Ας υποθέσουμε τώρα ότι ο ζεστός καιρός και ο τυφώνας μάς έπληξαν την ίδια στιγμή.

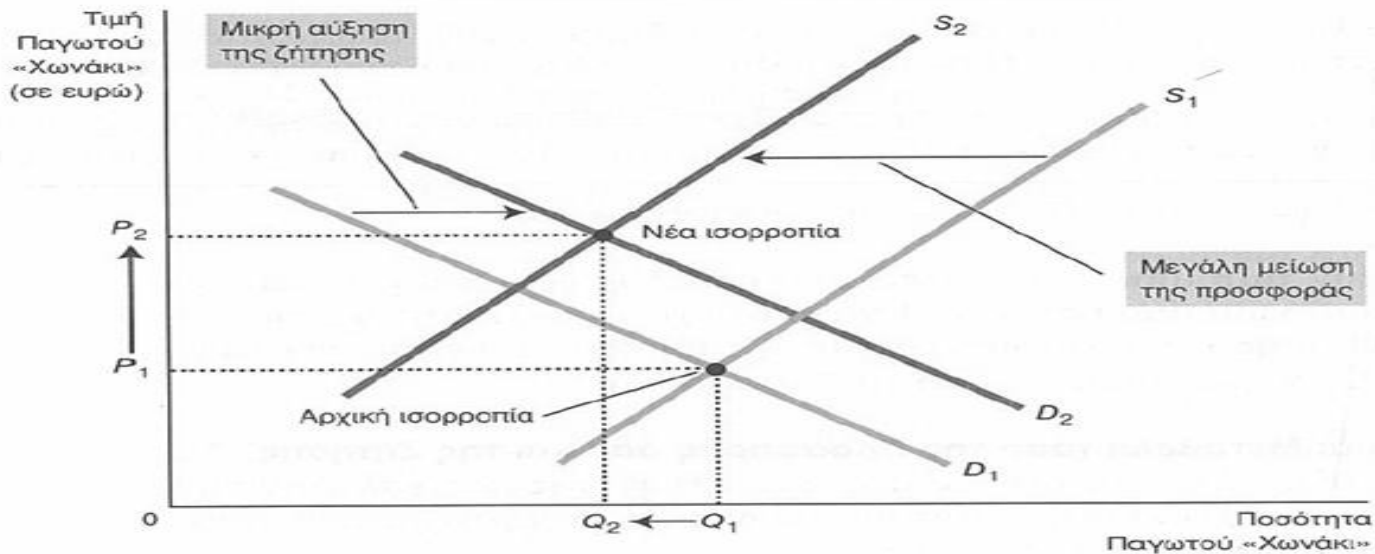
⇒ Ένα γεγονός που μειώνει την προσφερόμενη ποσότητα, σε κάθε τιμή, μετατοπίζει την καμπύλη προσφοράς προς τα αριστερά. Η τιμή ισορροπίας αυξάνεται και η ποσότητα ισορροπίας μειώνεται. Εδώ, ένας τυφώνας προκάλεσε τη μείωση της προσφοράς παγωτού. Η καμπύλη προσφοράς μετατοπίστηκε από τη θέση S_1 στη θέση S_2 , γεγονός που οδήγησε σε αύξηση της τιμής ισορροπίας από 2,00 ευρώ σε 2,50 ευρώ και σε μείωση της ποσότητας ισορροπίας από 7 σε 4 παγωτά «χωνάκι».

ΣΧΗΜΑ 4.11 Πως μία Μείωση της Προσφοράς Επηρεάζει την Ισορροπία

(α) Η τιμή αυξάνεται, η ποσότητα αυξάνεται

(β) Η τιμή αυξάνεται, η ποσότητα μειώνεται

⇒ Εδώ παρατηρούμε μια ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης και μείωση της προσφοράς. Δύο αποτελέσματα είναι δυνατά. Στο φάτνωμα (α) η τιμή ισορροπίας αυξάνεται από P_1 σε P_2 , ενώ η ποσότητα ισορροπίας αυξάνεται από Q_1 σε Q_2 . Στο φάτνωμα (β) η τιμή ισορροπίας αυξάνεται και πάλι από P_1 σε P_2 , αλλά η ποσότητα ισορροπίας μειώνεται από Q_1 σε Q_2 .

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 Τι θα Συμβεί στην Τιμή και στην Ποσότητα Όταν η Προσφορά ή η Ζήτηση Μετατοπιστούν;

Ως ένα σύντομο τεστ, επιβεβαιώστε ότι μπορείτε να εξηγήσετε καθένα από τα στοιχεία του πίνακα χρησιμοποιώντας ένα διάγραμμα προσφοράς και ζήτησης.

	<i>Καμία μεταβολή προσφοράς</i>	<i>Αύξηση προσφοράς</i>	<i>Μείωση προσφοράς</i>
Καμία μεταβολή Ζήτησης	<i>P</i> ίδιο <i>Q</i> ίδιο	<i>P</i> μειωμένο <i>Q</i> αυξημένο	<i>P</i> αυξημένο <i>Q</i> μειωμένο
Αύξηση Ζήτησης	<i>P</i> αυξημένο <i>Q</i> αυξημένο	<i>P</i> αμφίσημο <i>Q</i> αυξημένο	<i>P</i> αυξημένο <i>Q</i> αμφίσημο
Μείωση Ζήτησης	<i>P</i> μειωμένο <i>Q</i> αυξημένο	<i>P</i> μειωμένο <i>Q</i> αμφίσημο	<i>P</i> αμφίσημο <i>Q</i> μειωμένο

Ισορροπία στην αγορά προϊόντος

Ας υποθέσουμε ότι η καμπύλη ζήτησης για ένα προϊόν είναι:

$$1) \quad Q_d = 100 - 0,5P$$

και η καμπύλη προσφοράς είναι:

$$2) \quad Q_s = 20 + 1,5P$$

Στο σημείο ισορροπίας αυτής της αγοράς είναι αναγκαίο η τιμή να είναι σε τέτοιο επίπεδο ώστε η ζητούμενη ποσότητα και η προσφερόμενη ποσότητα να είναι ίσες. Με άλλα λόγια, η συνθήκη ισορροπίας της αγοράς είναι:

$$3) \quad Q_d = Q_s$$

Ισορροπία στην αγορά προϊόντος

Στη συνθήκη ισορροπίας (3) έχουμε:

$$100 - 0,5P = 20 + 1,5P$$

από την οποία βρίσκουμε ότι $P = 40$ και αντικαθιστώντας την τιμή αυτή στη συνάρτηση ζήτησης ή στη συνάρτηση προσφοράς βρίσκουμε ότι $Q_d = Q_s = 80$.

Άρα η αγορά ισορροπεί όταν $P = 40$ και $Q = 80$. Στο σημείο αυτό δεν υπάρχει ούτε έλλειμμα ούτε πλεόνασμα.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι λόγω αύξησης του εισοδήματος των καταναλωτών η ζήτηση του προϊόντος αυξάνεται έτσι ώστε σε κάθε τιμή η ζητούμενη ποσότητα να είναι μεγαλύτερη. Η εξίσωση γίνεται:

$$4) \quad Q_d = 150 - 0,5P$$

Ισορροπία στην αγορά προϊόντος

Τώρα στην τιμή ισορροπίας $P = 40$ δημιουργείται έλλειμμα διότι στην τιμή αυτή η ζητούμενη ποσότητα είναι $Q_d = 150 - 0,5 \times 40 = 150 - 20 = 130$ ενώ η προσφερόμενη ποσότητα είναι $Q_s = 80$. Το ύψος του ελλείμματος είναι $Q_d - Q_s = 130 - 80 = 50$.

Το νέο σημείο ισορροπίας προκύπτει από τη νέα καμπύλη ζήτησης (4), την καμπύλη προσφοράς (2) και τη συνθήκη ισορροπίας (3).

Η αντικατάσταση της (1) και (2) στη συνθήκη ισορροπίας μας δίνει:

$$150 - 0,5P = 20 + 1,5P$$

από την οποία βρίσκουμε την τιμή ισορροπίας $P = 65$ και την ποσότητα ισορροπίας $Q = 117,5$.

Ισορροπία στην αγορά προϊόντος

Ας υποθέσουμε ότι μετατοπίζεται προς τα κάτω και δεξιά η καμπύλη προσφοράς λόγω μείωσης του κόστους παραγωγής. Η νέα καμπύλη προσφοράς γίνεται:

$$5) \quad Q_s = 40 + 1,5P$$

Τώρα στην αρχική τιμή $P = 40$ η αγορά έχει πλεόνασμα διότι με τη νέα καμπύλη η προσφερόμενη ποσότητα είναι $Q_s = 100$ ενώ η ζητούμενη είναι $Q_d = 80$.

Το νέο σημείο ισορροπίας της αγοράς προκύπτει από τη συνθήκη ισορροπίας $Q_d = Q_s$ ή

$$100 - 0,5P = 40 + 1,5P$$

από την οποία λαμβάνουμε $P = 30$ και άρα $Q_d = 100 - 0,5 \times 30 = 85$ και $Q_s = 40 + 1,5 \times 30 = 85$.

Συνεπώς, όταν $P = 30$, $Q_d = Q_s = 85$.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

